

УДК 378

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-807-819](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-807-819)

Се Юйдін аспірант кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027

Маркович Марія Йосипівна кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, <https://orcid.org/0000-0002-0510-2001>.

Слободна Надія Богданівна асистент кафедри образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 46027, <https://orcid.org/0009-0007-0459-9515>.

СУЧАСНА МИСТЕЦЬКА ПІДГОТОВКА У ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

Анотація. У статті розкрито поняття «компетентність», «фаховий молодший бакалавр», «культура міжособистісної творчої взаємодії». Ґрунтовно вивчено аспекти організації навчання для майбутніх фахівців культури в українських училищах 1950–1980-х рр. Звернуто увагу на специфіку професійних обізнаностей керівників соціокультурних і мистецьких проєктів у сфері дозвілля ХХ–ХХІ ст. Окреслено становлення спеціальності «Дизайн» та її спеціалізацій в Україні (ХХ–ХХІ ст.). Висвітлено нинішні особливості мистецького навчання у закладах передвищої освіти нашої держави.

Проаналізовано низку нормативно-правової документації для розуміння загальної мети та принципів освітньої діяльності на всіх рівнях в Україні (Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р.); суті фахового передвищого мистецького навчання (Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 р.); завдання мистецьких коледжів (Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про фаховий мистецький коледж» від 9 вересня 2020 р.).

Опрацьовано Стандарт фахової передвищої освіти України за професійним ступенем молодших бакалаврів спеціальності 022 «Дизайн» від 14 червня 2021 р. та осмислено об'єкти вивчення та спеціальні компетентності здобувачів, інструменти викладання, обсяг кредитів ЄКТС, форми атестації.

Окремо описані основні якості спеціалістів мистецької освіти та необхідність педагогічних практик для таких студентів. Враховані мовленнєві аспекти підготовки здобувачів мистецьких коледжів з цілями подальших комунікацій художньо-естетичних напрямів. Досліджено види практичних робіт та творчих завдань для майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей. Охарактеризовано досвід навчання та кваліфікації випускників-музикантів коледжів Німеччини. Обґрунтовано зміст і технології, художньо-мистецькі компоненти для підготовки фахівців дизайну різних спеціалізацій у Сполучених Штатах Америки, Канаді, Великій Британії, Данії, Японії тощо. Вивчено організаційно-методичні умови та професійні навички графічних дизайнерів в Україні. Простежено потребу інноваційних технологій для якісної освіти студентів мистецьких спеціальностей у державних коледжах.

На основі аналізу нормативно-правової документації України (законів, постанови, стандарту) та наукової літератури розглянуто історичний аспект підготовки професійних кадрів культурно-мистецької галузі в нашій державі; реалії сучасного навчання фахівців мистецтва в Україні, зокрема за спеціальністю «Дизайн», їх компетентності; закордонний досвід викладання.

Ключові слова: заклади фахової передвищої освіти, студенти, компетентності, викладачі, підготовка спеціалістів культурно-мистецької галузі знань, дизайнери, європейський досвід навчання.

Xie Yuding Ostgraduate of the Fine Arts, Design and Methods of their Teaching Departments, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksym Kryvonos St., 2, Ternopil, 46027

Markovych Mariya Yosypivna Candidate of Art Studies, Docent, Docent of the Fine Arts, Design and Methods of their Teaching Departments, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksym Kryvonos St., 2, Ternopil, 46027, <https://orcid.org/0000-0002-0510-2001>.

Slobodna Nadiia Bohdanivna Assistant of the Fine Arts, Design and Methods of their Teaching Departments, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Maksym Kryvonos St., 2, Ternopil, 46027, <https://orcid.org/0009-0007-0459-9515>.

MODERN ART TRAINING IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION: A COMPETENT APPROACH

Abstract. The concept of «competence», «professional junior bachelor», «culture of interpersonal creative interaction» is revealed in the article. Aspects of the organization of education for future cultural specialists in Ukrainian schools in the 1950s–1980s were thoroughly studied. Attention was drawn to the specifics of the professional knowledge of leaders of sociocultural and artistic projects in the field of leisure in the XX–XXI centuries. The formation of the «Design» specialty and its specializations in Ukraine (XX–XXI centuries) is outlined. Current features of art education in institutions of higher education of our country are highlighted.

A number of regulatory and legal documents were analyzed to understand the general purpose and principles of educational activity at all levels in Ukraine (Law of Ukraine «On Education» dated September 5, 2017); the essence of professional pre-higher artistic education (Law of Ukraine «On professional pre-higher education» dated June 6, 2019); tasks of art colleges (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On approval of the Regulation on a professional art college» dated September 9, 2020). The Standard of Vocational Pre-Higher Education of Ukraine for the professional degree of junior bachelors in the specialty 022 «Design» from June 14, 2021 was developed and the objects of study and special competencies of the applicants, teaching tools, the amount of ECTS credits, certification forms were elaborated.

The main qualities of art education specialists and the need for pedagogical practices for such students are described separately. The speech aspects of the training of applicants of art colleges are taken into account for the purpose of further communication of artistic and aesthetic directions. The types of practical work and creative tasks for future specialists in art specialties were studied. The study experience and qualifications of music graduates of German colleges are characterized. The content and technologies, artistic components for the training of design specialists of various specializations in the United States of America, Canada, Great Britain, Denmark, Japan, etc. are substantiated. The organizational and methodological conditions and professional skills of graphic designers in Ukraine were studied. The need for innovative technologies for the quality education of students of art specialties in state colleges has been traced.

On the basis of the analysis of normative and legal documentation of Ukraine (laws, regulations, standards) and scientific literature, the historical

aspect of the training of professional personnel in the cultural and artistic field in our country was considered; the realities of modern training of art specialists in Ukraine, in particular in the «Design» specialty, their competence; foreign teaching experience.

Keywords: institutions of professional preliminary education, students, competences, teachers, training of specialists in the cultural and artistic field of knowledge, designers, European learning experience.

Постановка проблеми. Нині в усьому світі найбільшими цінностями є особистості, їх інтелект та духовна культура. Загальні державні рівні залежать не тільки від економіки, політичних процесів, а й соціокультурного розвитку громадян, який формується в процесі життєдіяльності та навчання кожного окремого індивіда. Сучасний освітній процес має бути доступним та безперервним. Суспільством затребувані компетентні, креативні та мультизадачні спеціалісти.

У системі фахової передвищої освіти України здійснюють підготовку фахівців мистецької галузі (художників, музикантів, хореографів, дизайнерів, акторів, режисерів та інших). У своїй професійній кар'єрі всі вони виконуватимуть демонстративно-культурну, просвітницьку функції. Якісне навчання таких здобувачів можна реалізувати за допомогою періодичного оновлення змісту освітніх програм, сучасних форм та методик викладання, цифрових технологій та іноземного досвіду. Не менш важливим є узгодження між кількістю студентів (бюджетних місць) та загальнодержавними потребами у таких кваліфікованих кадрах. Випускники мистецьких коледжів повинні бути конкурентоспроможними в умовах світових ринкових відносин.

Наразі в Україні триває війна (з 2014 р.). Повномасштабне вторгнення РФ до нашої держави (24 лютого 2022 р.) трансформувало буденність українців. Освіта, хоч і дистанційна, але майже не припиняється. Зараз головна увага приділяється безпеці та доступу до навчання всіх учасників процесу навчання. Освітні управлінці сприяють максимально якісному навчанню здобувачів, застосовуючи хмарні технології, спираючись на закордонні тенденції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Історичні розвідки щодо підготовки фахівців культурно-просвітницької діяльності ХХ–ХХІ ст. в Україні зробили С. Волков, Н. Зимогляд, І. Ляшенко, А. Форостян, О. Чернявська тощо [15, с. 62–64]. Теоретико-методичними аспектами професійного становлення спеціалістів соціокультурної сфери увагу присвятили Л. Кравченко, Л. Масол, Г. Падалка, О. Пономарьова, О. Рудницька, О. Умрихіна [7, с. 114–117]. Компетентності сучасних

майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей описали останніми В. Гришина, О. Дем'янчук, Д. Кудренко, Н. Миропольська, О. Пометун, Т. Руденька [11, с. 4].

Зміст, форми та методи викладання для студентів спеціальностей «Дизайн» нашої держави проаналізували С. Алексєєва, Т. Божко, Л. Оружа, В. Тищенко, О. Фурса. Закордонний досвід навчання майбутніх дизайнерів різних спеціалізацій осмислили Є. Антонович, О. Боднар, Г. Гребенюк, В. Косів, В. Прусак, С. Чирчик та інші [16, с. 101].

Необхідність цифрових технологій (штучного інтелекту) дослідили Н. Буглай, О. Коновал, С. Мигаль, С. Сисоєва, М. Мар'єнко тощо [1, с. 6–7].

Отже, напрацювань учених з цієї тематики чимало. Нам варто порівняти, систематизувати та узагальнити їх ключові ідеї з метою окреслення складових компонентів якісної підготовки нинішніх майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей у закладах передвищої освіти України з урахуванням компетентнісного підходу. Ефективні моделі навчання у поєднанні з комп'ютерними технологіями мають сприяти успішній професійній кар'єрі таких випускників.

Мета статті - висвітлення понять «компетентність», «фаховий молодший бакалавр», «культура міжособистісної творчої взаємодії»; розкриття особливостей навчання майбутніх фахівців культури в українських училищах ХХ–ХХІ ст.; вивчення становлення спеціальності «Дизайн» та її спеціалізацій у нашій державі в ХХ–ХХІ ст.; аналіз нормативно-правової документації для кращого розуміння мети, принципів освіти всіх рівнів, фахового передвищого мистецького навчання, завдань мистецьких коледжів; окреслення актуальних компетентностей випускників мистецьких спеціальностей; з'ясування особистісних якостей фахівців мистецької галузі та доцільності педагогічних практик для таких здобувачів; дослідження необхідних рівнів мовленнєвої комунікації для спеціалістів художньо-естетичних напрямів; опрацювання видів творчих вправ, практичних робіт для майбутніх фахівців галузі мистецтва; розгляд іноземного досвіду підготовки в коледжах музикантів (Німеччина) та дизайнерів (Сполучені Штати Америки, Канада, Велика Британія, Данія, Японія); характеристика організаційно-методичних умов навчання дизайнерів в Україні; окреслення необхідності цифрових технологій для студентів мистецьких спеціальностей державних коледжів нашої країни.

Виклад основного матеріалу. Українська освіта всіх без винятку рівнів націлена на підготовку розумних, творчих, креативних здобувачів-патріотів нашої держави. Інтеграція до європейських цінностей та

стандартів стала базисом для національної консолідації. Збройна російська агресія проти України впливає і нині на популяризацію наших народних надбань: танців, музики, кінематографу, дизайну, результатів декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Поступово відбувається становлення повноцінного демократичного українського соціуму з орієнтацією на права та обов'язки громадян, іноземців. Мистецька освіченість важлива для всіх людей, оскільки є засобом соціалізації, розвитку особистостей та суспільства загалом.

Навчання майбутніх фахівців культури в українських училищах 1950–1980-х рр. схоже на теперішнє, але були й відмінності. У зазначені роки відбувалась організація та структурування змісту для реалізації такого освітнього процесу. Підготовка майбутніх спеціалістів мистецьких професій протікала в контексті середньої спеціальної освіти Радянського Союзу. Крім навчальних дисциплін, для студентів народних училищ обов'язковим компонентом для виконання була виробнича практика. Заняття проводились в групах, обсягом 25–30 осіб, здійснювався здебільшого колективний підхід. Відмітимо, що до училищ культури переважно вступали після навчання в мистецьких школах. Наприкінці всього періоду освіти здобувачі склали державні іспити, захищали дипломні роботи та демонстрували творчі звіти. Випускники таких закладів обіймали посади організаторів, керівників або ж помічників, самосійних виконавців певного виду творчості. Станом на 1973 р. працевлаштованих фахівців після училищ культури налічувалось 1 мільйон 559 тисяч, а студентів – 125 тисяч на весь Союз Радянських Соціалістичних Республік, куди входила українська держава [15, с. 62–64]. Специфіка професійних обізнаностей керівників соціокультурних і мистецьких проєктів у сфері дозвілля ХХ–ХХІ ст. наступна: нормативно-правова компетенція; спрямованість на професійну діяльність та її організацію для підлеглих; впровадження народно-аматорських досягнень у практичну демонстрацію; просвітництво засобами культури; постійні комунікативні взаємозв'язки для реалізації концертно-естрадної роботи; примноження соціокультурних надбань українського народу та інше [7, с. 115–116].

Становлення спеціальності «Дизайн» та її спеціалізацій в Україні відбулось теж на рубежі ХХ–ХХІ ст. До цього часу поширеною була лише термінологія типу «художнє конструювання», «проєктування», «промислове мистецтво». Перші художні українські школи існували з 1860-х рр., але вони лише частково були пов'язані з дизайном (Публічна живописна школа в Києві (1865 р.), Одеська рисувальна школа (1865 р.), Школа рисунку у Харкові (1869 р.)). У 1917–1922 р. відкрилась

Українська академія мистецтв (з 1924 р. – Київський художній інститут) і вперше почали приділяти належну увагу естетиці навколишнього середовища, побуту. Проте все одно форми образотворчого мистецтва носили «станковий» характер. Часто все робилось відповідно до стандартизації, одноманітно. Дипломована підготовка повноцінних дизайнерів на теренах нашої країни розпочалась після завершення Другої світової війни. Зокрема, на базі Львівського політехнічного інституту (училище до 1945 р.) 1959 р. набрали студентів на спеціальність «Проектування меблів та інтер'єру». 1960 р. функціонування розпочала ще одна спеціальність у цьому ж закладі освіти – «Архітектура, меблі, інтер'єр». Навчатись потрібно було 6 років. 1993 р. в Українському державному лісотехнічному університеті запрацювала кафедра дизайну. Заклади передвищої освіти нашої держави почали здійснювати підготовку дизайнерів теж з 1993 р. (Львівський коледж прикладного та ужиткового мистецтва, Ужгородське, Косівське та Вижницьке училища прикладних мистецтв тощо) [10, с. 73–77]. Нинішні особливості мистецького навчання у закладах передвищої освіти України полягають у компетентнісній основі навчання та розвитку майбутніх професійних кадрів мистецьких напрямів. З 2006–2015 рр. училища культури поступово трансформувались у коледжі (II рівень акредитації). На сьогодні найпопулярнішими спеціалізаціями підготовки дизайн-освіти є: інтер'єр, графіка, одяг, архітектура, промисловість, мультимедійність, меблі [15, с. 62; 10, с. 78–79].

Мета всіх рівнів української освіти полягає у різносторонньому розвитку людей як особистостей, їх творчих талантів, інтелектуальних і фізичних здібностей. Все навчання ґрунтується на принципах людиноцентризму, верховенства права, патріотизму, рівного доступу до якісного освітнього середовища, наукового характеру та прозорості, академічної доброчесності та інших (ст. 6). У Законі України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. поняття «компетентність» означає здатність індивідів успішно соціалізуватись, навчатись, професійно зростати на основі комплексу знань, умінь, навичок та цінностей (ст. 1) [2]. У мистецьких закладах відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 р. готують фахових молодших бакалаврів. Це ступінь, що здобувається після базової середньої освіти або профільної, технічної, вищої (ст. 7). Такі спеціалісти впродовж свого професійного шляху реалізуються через художньо-творчу спрямованість, виконавську або педагогічну діяльність у закладах початкового культурно-естетичного навчання [3]. Зауважимо, що головними завданнями мистецьких коледжів є: підтвердження громадянських прав

на доступну освіту, якісна підготовка фахівців культури, розвиток мистецької активності студентів, популяризація національних надбань, врахування потреб для можливого інклюзивного середовища тощо [9].

У Стандарті фахової передвищої освіти України за професійним ступенем молодших бакалаврів спеціальності 022 «Дизайн» від 14 червня 2021 р. прописані ключові об'єкти вивчення для таких здобувачів: поняття, концепції, етапи та процеси, технології створення дизайнерських предметів. Рівень професіоналізму майбутніх фахівців мистецьких установ має відповідати спеціальним компетентностям, а саме: транслювати творчі задуми, застосовувати теоретичні знання, моніторити та враховувати сучасні тенденції, вміти робити макети та моделювання, використовувати цифрові технології, комунікувати для виконання поставлених задач, бути ініціативними й креативними та інші. До інструментів викладання для студентів дизайн-освіти належать: комп'ютерна техніка, мультимедіа, матеріали, спеціалізоване обладнання. Навантаження професійних програм підготовки становить 240 кредитів ЄКТС, якщо навчання буде на основі повної загальної середньої освіти. Кількість відсотків практики не вказана. Формою атестації майбутніх дизайнерів є захист творчих проєктів (кваліфікаційних робіт) [13].

Необхідні якості нинішніх спеціалістів мистецької освіти: успішне розв'язання професійних проблем, критичне мислення, взаємодія з іншими, емоційна стійкість, підприємливість, прийняття важливих рішень, навчання впродовж життя. Такі фахівці завжди мають бути ініціативними, дружніми, толерантними. За однією з класифікацій до комплексу компетентностей майбутніх професійних кадрів мистецтва входять: перцептивні (сприйняття навколишнього світу та культурних процесів), мотиваційно-емоційні (емоції та почуття для трансляції власних робіт), когнітивний (набуті знання та вміння в ході освітнього процесу), організаційно-діяльнісні (через практичні демонстрації своїх навичок), рефлексивно-оцінні (творчі рекреації) складові [5, с. 96–97; 11, с. 27–28]. Під час навчання таких студентів з метою їх самовдосконалення обов'язково повинні проходити педагогічні практики, особливо, якщо це майбутні керівники гуртків, викладачі вокалу, хореографії тощо. Досить часто випускники мистецьких коледжів працюють педагогами-організаторами в школах та дитячих літніх таборах. Пробні уроки стимулюють таких здобувачів до прояву власної творчості, вміння працювати з дітьми за допомогою актуальних методик роботи, нестандартних рішень [6, с. 182–184]. При підготовці фахівців культури необхідно навчати їх професійної мовленнєвої комунікації для навичок розв'язання проблем художньо-

естетичних напрямів, викладання. Вони повинні навчитись етики спілкування, індивідуальному підходу до своїх учнів, створенню позитивного психологічного клімату тощо. Культура міжособистісної творчої взаємодії – це вміння застосування власного творчого досвіду під час діалогу з іншими для обміну думками, ідеями, співпраці. Особливо все це потрібно при реалізації спільних проєктів [17, с. 77–80].

Щодо видів практичних робіт для майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей, то треба завдання пропонувати, де в основі лежать спостереження, аналіз, синтез, узагальнення. Наприклад, для художніх спеціальностей провідними видами навчальної роботи є малюнки з натури, котрі вважаються найбільш ефективними та результативними. Наочність (схематичність) потрібна для навчання всіх без винятку студентів коледжів культури. Вправи на розвиток образного мислення покращують зорову пам'ять таких здобувачів. Популярними є навчальні тренінги, які сприяють засвоєнню майбутніми фахівцями мистецтва характеристик об'єктів. Участь у конкурсах робіт підвищують вмотивованість таких студентів до освітнього процесу та професійної діяльності [12, с. 104–106].

Організаційно-методичними умовами підготовки графічних дизайнерів в Україні є: мотивація і зацікавлення, системність та послідовність викладу матеріалів, індивідуалізація та рівневість завдань, унаочнення за допомогою комп'ютерних технологій. До поширених мистецьких методів викладання належать: словесні (бесіди, пояснення), наочні (ілюстративно-демонстративні), практичні (експерименти, робота з підручниками та дидактичними матеріалами), проблемне навчання (пошуки інформації та вирішення завдання), проєктні (спільна діяльність здобувачів та викладачів), дизайн-аналіз (проведення аналогій), портфоліо (накопичення своїх здобутків), інтерактивні (дискусії, кооперації). Професійні навички дизайнерів мають охоплювати: кольорознавство, рисунки, художнє проєктування, об'ємне моделювання, композиції, використання медіаресурсів тощо [14, с. 22–24].

Нині є величезна потреба в інноваційних технологіях для якісної освіти студентів мистецьких спеціальностей у державних коледжах. До популярних та найбільш досконалих комп'ютерних редакторів належать: 3D Studio Max, Met a creation Poser, Rhinoceros (тривимірна графіка); ArchiCAD, Home Plan Pro, Home Design (моделювання); Macromedia Flash MX, Ulead GIF Animator, Macromedia Fireworks MX (створення проєктів у форматі кліпів); Adobe Photoshop, CorelDraw, PageMake (графічні редактори) та інші [1, с. 260–264].

Навчання музикантів у коледжах Німеччини відбувається 2–3 роки в залежності від спеціалізацій і вважається початковою ланкою такої

освіти. Вивчають тут класичні, народні, рок, поп, джаз, церковні пісні тощо. Після 2 років навчання видаються дипломи керівників гуртків, ансамблів, хорів, аранжувальників, композиторів. Є можливість працювати вчителями у молодших, середніх та спеціальних музичних школах. При наявності 3-х років освіти можна викладати у вокальних і музичних школах. Це вже керівники аматорських колективів, церковні музиканти та викладачі співу [8, с. 311–313]. Фахівців дизайну різних спеціалізацій готують у Великій Британії на високому рівні. Держава всіляко підтримує студентську молодь. На базі 188 закладів функціонує близько 1000 курсів підвищення кваліфікацій з дизайну. Популярним є стаф-дизайн (комерційний), який продукується всередині не тільки освітніх установ, а й підприємств. У Сполучених Штатах Америки переважає дистанційне навчання, адже більшість здобувачів після закінчення першої ланки освіти починають працювати. Проте якість підготовки лишається однією з передових у світі. Майбутні дизайнери обов'язково вивчають маркетинг для продажу своїх товарів та послуг. У Канаді роботодавці більше уваги приділяють не стільки дипломам свої підлеглих, як досвід роботи. Для того, щоб стати зареєстрованим дизайнером потрібно 7 років навчатись та працювати. Освітньо-професійні програми Японії дуже перевантажені, а дизайн «занурений» в традиції країни, медитативний. У Данії враховують тенденції скандинавської освітньої культури, а саме навчання через діяльність (практичне застосування знань), бізнес-ідеї. Загалом, досвід усіх країн з приводу ефективних методик підготовки спеціалістів мистецьких напрямів важливий для реалізації якісного українського навчання в закладах культури передвищої освіти [16; 4, с. 261–262].

Висновки. Таким чином, детально проаналізувавши деяку освітню нормативно-правову документацію України та наукові напрацювання дослідників можна стверджувати, що нинішня мистецька підготовка у закладах передвищої освіти нашої держави дійсно базується на компетентнісному підході з ціллю якісного навчання здобувачів та відповідності міжнародним стандартам професіоналізму.

Навіть в умовах війни створюються всі умови для становлення морально-культурних особистостей, компетентних мистецтвознавців, здатних до навчання впродовж життя та конкурентоспроможності на професійній державній та світовій арені. Під час підготовки таких фахівців наявні елементи національно-патріотичного виховання, оскільки на них покладається завдання щодо збереження, примноження та трансляції соціокультурних надбань українського народу.

Література:

1. Алексеева С.В. Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри: теорія і практика: монографія. Київ: Міленіум, 2018. 484 с.
2. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 25.07.2023).
3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 6 червня 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> (дата звернення 25.07.2023).
4. Зябловська Д. Художньо-мистецький компонент у підготовці дизайнерів одягу в університетах і коледжах Данії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2022. Вип. 2 (116). С. 255–264.
5. Карам М.А. Компетентнісний підхід як чинник професійного становлення студентів мистецьких спеціальностей. *Освітологічний дискурс*. 2019. Вип. 3–4 (26–27). С. 92–99.
6. Козюра Н. Педагогічна практика як чинник розвитку творчих здібностей майбутніх учителів музичного мистецтва. *Нові технології навчання*. 2020. Вип. 94. С. 180–184.
7. Кравченко Л., Чернявська О. Особливості підготовки менеджерів для галузі культури в середніх спеціальних навчальних закладах України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). *Витоки педагогічної майстерності*. 2019. Вип. 24. С. 114–118.
8. Олійник А.В. Особливості структури вищої музичної освіти сучасної Німеччини. *Студії молодих учених. Серія: Культура і сучасність*. 2018. Вип. 1. С. 310–314.
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про фаховий мистецький коледж» від 9 вересня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-2020-п#Text> (дата звернення 25.07.2023).
10. Прусак В. Становлення та розвиток дизайн-освіти в Україні (кінець ХХ – ХХІ ст.). *Вісник Львівської національної академії мистецтв. Серія: Проблеми теорії мистецтва*. 2017. Вип. 31. С. 71–82.
11. Руденька Т.М. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей засобами арт-педагогіки: дисертація кандидата педагогічних наук: 13.00.04 / Житомирський державний університет імені Івана Франка. Житомир, 2017. 237 с.
12. Ружицький В.А. Розвиток мистецьких компетентностей майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в умовах педагогічного коледжу. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2017. Вип. 5. С. 100–108.
13. Стандарт фахової передвищої освіти України за освітньо-професійним ступенем молодших бакалаврів спеціальності 022 «Дизайн» від 14 червня 2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni_standarty/2021/06/23/022.Dizayn.23.06.pdf (дата звернення 25.07.2023).
14. Цзю Д. Фахова компетентність як головний чинник підготовки майбутніх фахівців з графічного дизайну. *Professional Art Education*. 2021. Вип. 2 (1). С. 20–27.
15. Чернявська О. Підготовка фахівців з культурно-просвітницької роботи в середніх спеціальних навчальних закладах України (50-ті – кінець 80-тих років ХХ ст.). *Імідж сучасного педагога. Серія: Професійна освіта*. 2020. Вип. 1 (190). С. 61–64.
16. Чирчик С. Зарубіжний досвід становлення дизайн-освіти. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент. Серія: Педагогічні науки*. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/76-Текст%20статті-66-1-10-20200307.pdf> (дата звернення 25.07.2023).

17. Шапран О. Комунікативні аспекти підготовки здобувачів у фахових мистецьких коледжах. *Молодь і ринок*. 2023. Вип. 3 (211). С. 76–81.

References:

1. Aliksieieva, S.V. (2018). *Pidhotovka maibutnikh dyzaineriv do rozvytku profesiinoi kariery: teoriia i praktyka: monohrafiia [Preparation of future designers for professional career development: theory and practice: monograph]*. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].

2. Cherniavska, O. (2020). *Pidhotovka fakhivtsiv z kulturno-prosvitnytskoi roboty v serednikh spetsialnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (50-ti – kinets 80-tykh rokiv XX st.) [Training of specialists in cultural and educational work in secondary special educational institutions of Ukraine (1950s – late 1980s of the 20th century)]*. *Imidzh suchasnoho pedahoha. Serii: Profesiina osvita – The image of a modern teacher. Series: Professional education*. Issue 1 (190), 61-64 [in Ukrainian].

3. Chyrchuk, S. *Zarubizhnyi dosvid stanovlennia dyzain-osvity. Mystetska osvita: zmist, tekhnologii, menedzhment [Foreign experience in the development of design education. Art education: content, technologies, management.]*. *Serii: Pedagogichni nauky – Series: Pedagogical sciences*. Retrieved from file:///C:/Users/User/Downloads/76-Tekst%20statti-66-1-10-20200307.pdf [in Ukrainian].

4. Karam, M.A. (2019). *Kompetentnisnyi pidkhid yak chynnyk profesiinoho stanovlennia studentiv mystetskykh spetsialnosti [Competency approach as a factor in the professional development of students of art majors]*. *Osvitolohichniy diskurs – Educational discourse*. Issue 3-4 (26-27), 92-99 [in Ukrainian].

5. Koziura, N. (2020). *Pedahohichna praktyka yak chynnyk rozvytku tvorchykh zbidnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Pedagogical practice as a factor in the development of creative abilities of future music teachers]*. *Novi tekhnologii navchannia – New learning technologies*. Issue 94, 180-184 [in Ukrainian].

6. Kravchenko, L. & Cherniavska, O. (2019). *Osoblyvosti pidhotovky menedzheriv dlia haluzi kultury v serednikh spetsialnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (kinets XX – pochatok XXI st.) [Peculiarities of training managers for the field of culture in secondary special educational institutions of Ukraine (end of the 20th – beginning of the 21st century)]*. *Vytyky pedagogichnoi maisternosti – Origins of pedagogical skills*. Issue 24, 114-118 [in Ukrainian].

7. Oliinyk, A.V. (2018). *Osoblyvosti struktury vyshchoi muzychnoi osvity suchasnoi Nimechchyny [Features of the structure of higher musical education in modern Germany.]*. *Studii molodykh uchenykh. Serii: Kultura i suchasnist – Studios of young scientists. Series: Culture and modernity*. Issue 1, 310-314 [in Ukrainian].

8. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro fakhovyi mystetskyi koledzh» vid 9 veresnia 2020 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the Approval of the Regulation on the Vocational Art College» dated September 9, 2020]*. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-2020-p#Text> [in Ukrainian].

9. Prusak, V. (2017). *Stanovlennia ta rozvytok dyzain-osvity v Ukraini (kinets XX – XXI st.) [Formation and development of design education in Ukraine (late 20th – 21st centuries)]*. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv. Serii: Problemy teorii mystetstva – Bulletin of the Lviv National Academy of Arts. Series: Problems of art theory*. Issue 31, 71-82 [in Ukrainian].

10. Rudenka, T.M. (2017). *Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv mystetskykh spetsialnostei zasobamy art-pedahohiky: dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04 [Formation of professional competence of future specialists in art specialties by means of art pedagogy: dissertation of the candidate of pedagogical sciences: 13.00.04]*. Zhytomirskyi derzhavnyi universytet imeni Ivana Franka. Zhytomir [in Ukrainian].

11. Ruzhytskyi, V.A. (2017). Rozvytok mystetskykh kompetentnosti maibutnikh vchyteliv obrazotvorchoho mystetstva v umovakh pedahohichnoho koledzhu [Development of artistic competences of future teachers of fine arts in the conditions of a pedagogical college]. *Visnyk pislidyplomnoi osvity. Serii: Pedahohichni nauky – Bulletin of postgraduate education. Series: Pedagogical sciences*. Issue 5, 100-108 [in Ukrainian].

12. Shapran, O. (2023). Komunikatyvni aspekty pidhotovky zdobuvachiv u fakhovykh mystetskykh koledzhakh [Communicative aspects of training applicants in professional art colleges]. *Molod i rynek – Youth and the market*. Issue 3 (211), 76-81 [in Ukrainian].

13. Standart fakhovoi peredvyshchoi osvity Ukrainy za osvitno-profesiinymy stupenem molodshykh bakalavriv spetsialnosti 022 «Dyzain» vid 14 chervnia 2021 [Standard of professional pre-higher education of Ukraine for the educational and professional degree of junior bachelors in specialty 022 «Design» from June 14, 2021]. *mon.gov.ua*. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/Fakhova%20peredvyshcha%20osvita/Zatverdzeni.standarty/2021/06/23/022.Dizayn.23.06.pdf> [in Ukrainian].

14. Tszu, D. (2021). Fakhova kompetentnist yak holovnyi chynnyk pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z hrafichnoho dyzainu [Professional competence as the main factor in the training of future specialists in graphic design]. *Professional Art Education – Professional Art Education*. Issue 2 (1), 20-27 [in Ukrainian].

15. Zakon Ukrainy «Pro fakhovu peredvyshchu osvitnu» vid 6 chervnia 2019 [Law of Ukraine «On Vocational Pre-Higher Education» dated June 6, 2019]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text> [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy «Pro osvitnu» vid 5 veresnia 2017 [The Law of Ukraine «On Education» dated September 5, 2017]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].

17. Ziablovska, D. (2022). Khudozhno-mystetskyi komponent u pidhotovtsi dyzaineriv odiahu v universytetakh i koledzhakh Danii [Artistic component in the training of fashion designers in universities and colleges in Denmark]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. Issue 2 (116), 255-264 [in Ukrainian].